

Vad säger handelsstatistiken om exporten från den svenska fiskberedningsindustrin?

- Sveriges totala export av fisk och skaldjur, inklusive beredda produkter, har ökat kraftigt under senare år, men ca 90 procent av exportvärdet kommer från varor som förtullas in i Sverige av utländska företag och sedan exporteras vidare.
- Ökad export av färsk eller kyld lax är den huvudsakliga orsaken till att värdet av exporten av de varor som tillverkats av svenska företag, eller förtullats in i landet av svenska företag, ökat med ca 40 procent under 2012-2015.
- Officiell handelsstatistik tyder på oförändrat eller minskat värde av exporten från svensk fiskberedningsindustri mellan 2012-2015.

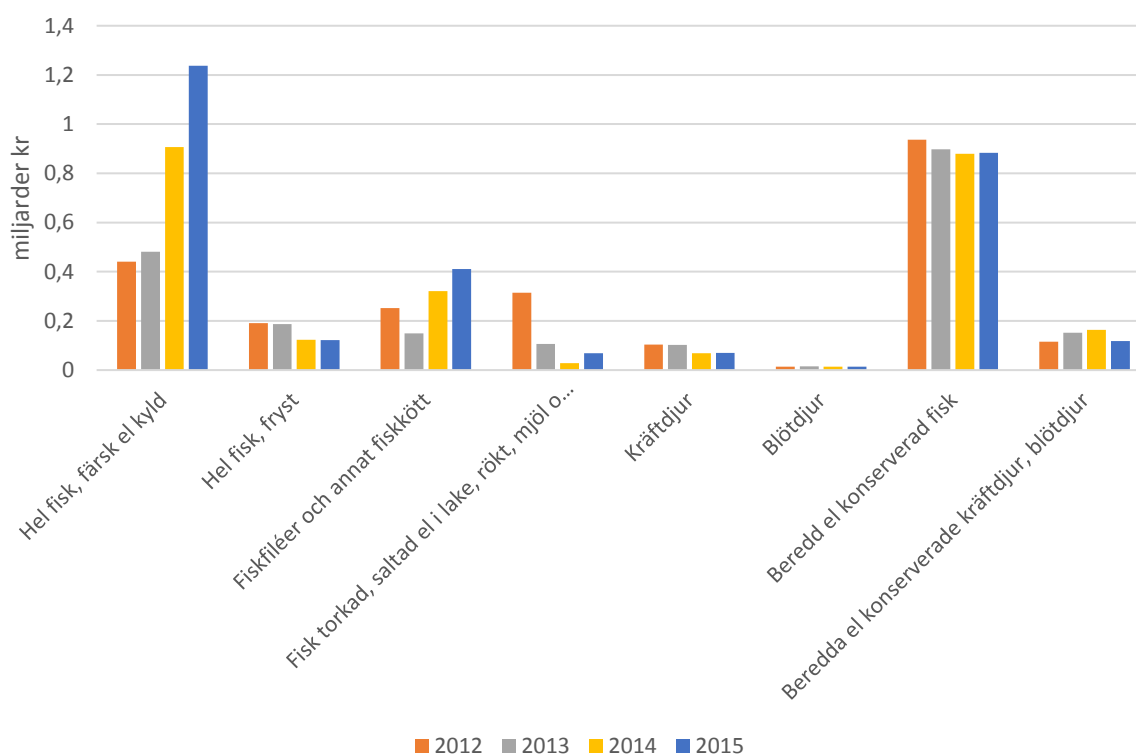
Vad döljer siffrorna i handelsstatistiken?

Sverige har, enligt handelsstatistiken, en mycket stor handel med fiskeri- och vattenbruksprodukter som ökat över tid. I flera rapporter har Jordbruksverket pekat på att vidareexport, framförallt av norsk fisk, höjer såväl import- som exportsiffrorna. En vidareexporterad vara har inte genomgått någon nämnvärd förädling i Sverige och därmed inte bidragit till förädlingsvärde och sysselsättning på samma sätt som exporten av en inhemskt producerad vara, eller en importerad vara som bearbetas i Sverige. I denna rapport vill vi belysa hur exporten av varor som beretts eller tillverkats av svensk fiskberedningsindustri utvecklats över tiden.

De svenska företagen ökar sin export av färsk eller kyld lax

Under 2015 ökade värdet av exporten av fisk, kräft- och blötdjur (inklusive beredda produkter) som tillverkats i Sverige samt av varor som förtullats in i Sverige av svenska företag för vidareexport, med 555 miljoner kr (41 procent) jämfört med värdet 2012. Den största ökningen står hel färsk och kyld fisk för, med en ökning på knappt 800 miljoner kr (180 procent) under motsvarande period. Även exporten av fiskfiléer och annat fiskkött ökade med ca 160 miljoner kr (63 procent). Den absoluta merparten av ökningen av exportvärdet för hel färsk eller kyld fisk skedde under 2014 och 2015.

För andra produktgrupper minskade exportvärdet under samma tidsperiod. I absoluta tal minskade exportvärdet mest för torkad, saltad och rökt fisk med 245 miljoner kr (-78 procent). Exportvärdet för hel fryst fisk minskade med 70 miljoner kr (-37 procent) och exportvärdet för beredd och konserverad fisk minskade med 53 miljoner kr (-6 procent).

Figur 1 Svensk export av fisk och fiskeriprodukter samt skaldjur och blötdjur exklusive kvasi-transiteringarna¹, miljarder kr

Not: Uppgifterna i stapeldiagrammet inkluderar export av varor som tillverkats i Sverige och varor som förtullats in i Sverige av svenska företag för vidareexport till andra länder.

Källa: Statistiska centralbyrån, egen bearbetning

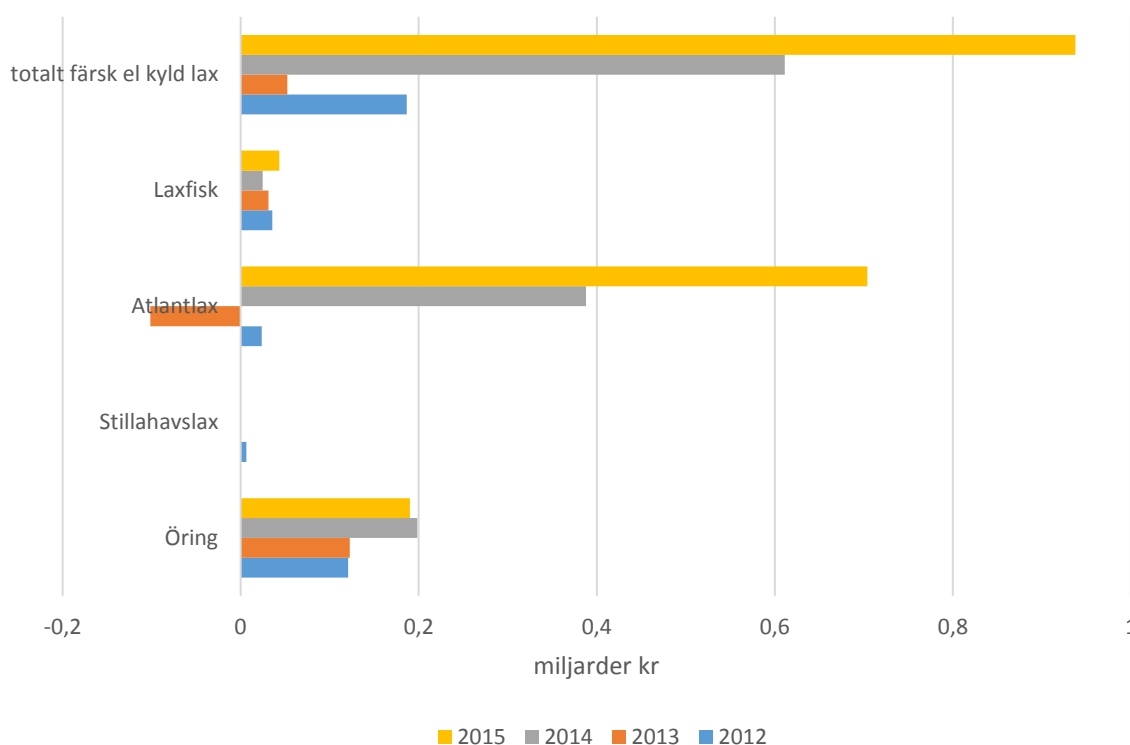
Statistiska centralbyrån (SCB) presenterar även handelsstatistik på en mer detaljerad nivå än ovan nämnda produktgrupper. Dessa uppgifter kan dock ha vissa brister eftersom handeln med andra EU-länder inte är bortfallsjusterad på denna nivå. Med reservation för eventuella brister i statistiken kan vi konstatera att närmare 95 procent av det ökade värdet av export exklusive kvasi-transiteringar² mellan 2012 och 2015 härrörde från export av lax. Under 2012 utgjorde lax 42 procent av exportvärdet för kategorin hel färsk eller kyld fisk. År 2015 hade denna andel ökat till 76 procent.

Av figur 2 nedan framgår att en stor andel av exportvärdet kom från Atlantlax. Vår bedömning är att denna export sannolikt är s.k. re-export³, eftersom fisken är obearbetad och Sverige inte har något större fiske av Atlantlax. Av betydelse för vår bedömning är även att det är förbjudet att exportera lax från Östersjön som överskrider fastställda gränsvärden för dioxin. Av figuren framgår även att värdet av exporten utav hel färsk eller kyld öring ökat under 2014 och 2015, om än inte i samma omfattning.

¹ Inkluderar export av varor som tillverkats i Sverige och varor som förtullats in i Sverige av svenska företag för vidareexport till andra länder

² Dvs. varor som förtullas in till Sverige av utländska företag för att därefter exporteras vidare

³ Reexport är fisk som förtullats in av svenska företag för vidare export till andra länder

Figur 2: Svensk export av färsk eller kyld lax exklusive kvasi-transiteringar, miljarder kr

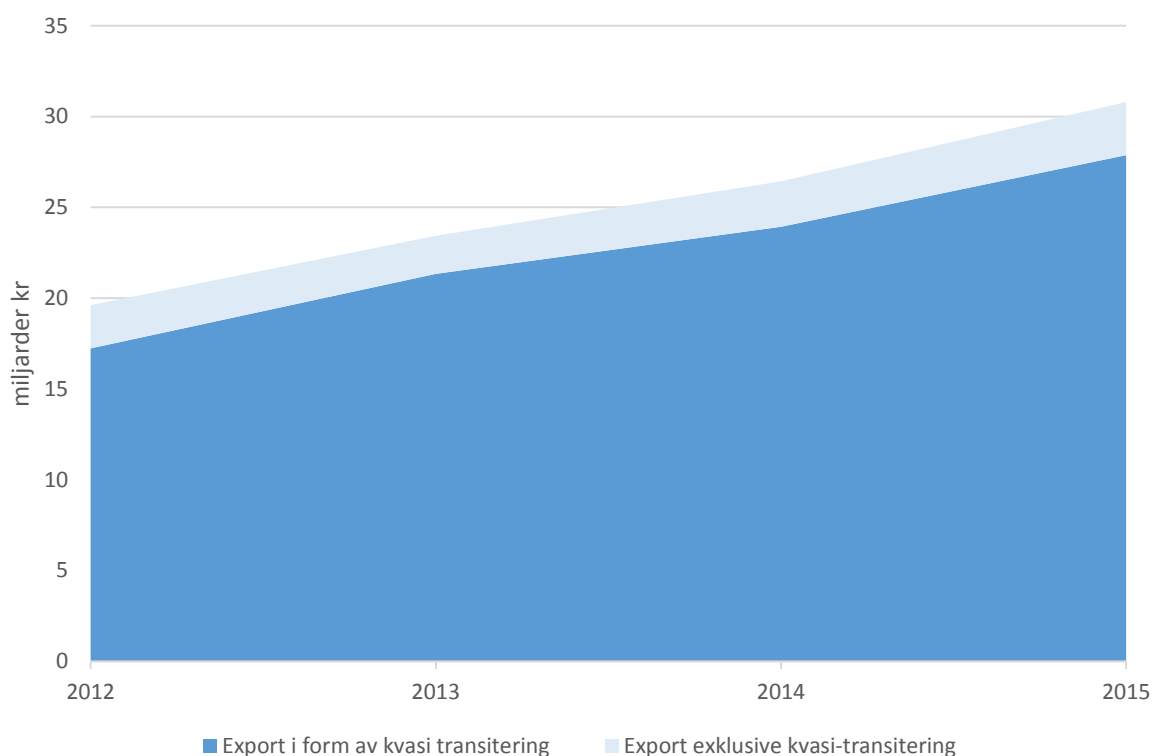
Not: Uppgifterna i stapeldiagrammet inkluderar export av varor som tillverkats i Sverige och varor som förtullats in i Sverige av svenska företag för vidareexport till andra länder.

Källa: Statistiska centralbyrån, egen bearbetning

Kraftigt ökad transithandel blåser upp värdet på svensk export

Export av fisk, kräft- och blötdjur, inklusive beredda produkter utgör närmare 40 procent av Sveriges totala export av jordbruksvaror livsmedel sett till värdet. Värdet av denna export uppgick 2015 till ca 31 miljarder kr, vilket är en ökning med knappt 60 procent sedan 2006.

Via SCB har Jordbruksverket fått fram uppgifter om värdet på de produkter som förtullas in i Sverige av utländska företag och exporteras vidare till ett annat land, så kallad kvasitransitering (det mörkblå fältet i figur 3). Kvasi-transiteringar utgör ungefär 90 procent av det totala exportvärdet för fisk, skaldjur och blötdjur, inklusive beredda produkter. Värdet på de varor som vidareexporterades genom kvasi-transitering under 2015 uppgick till närmare 28 miljarder kr och värdet har ökat med 62 procent sedan 2012. Den resterande exporten (det ljusblå fältet i figuren nedan) inbegriper varor som tillverkats och exporterats av svenska företag men även varor som köpts och förtullats in i Sverige av svenska företag för att därefter exporteras vidare till ett annat land (s.k. reexport). För denna typ av export uppgick exportvärdet till knappt 3 miljarder kr 2015 vilket är en ökning med 41 procent sedan 2012.

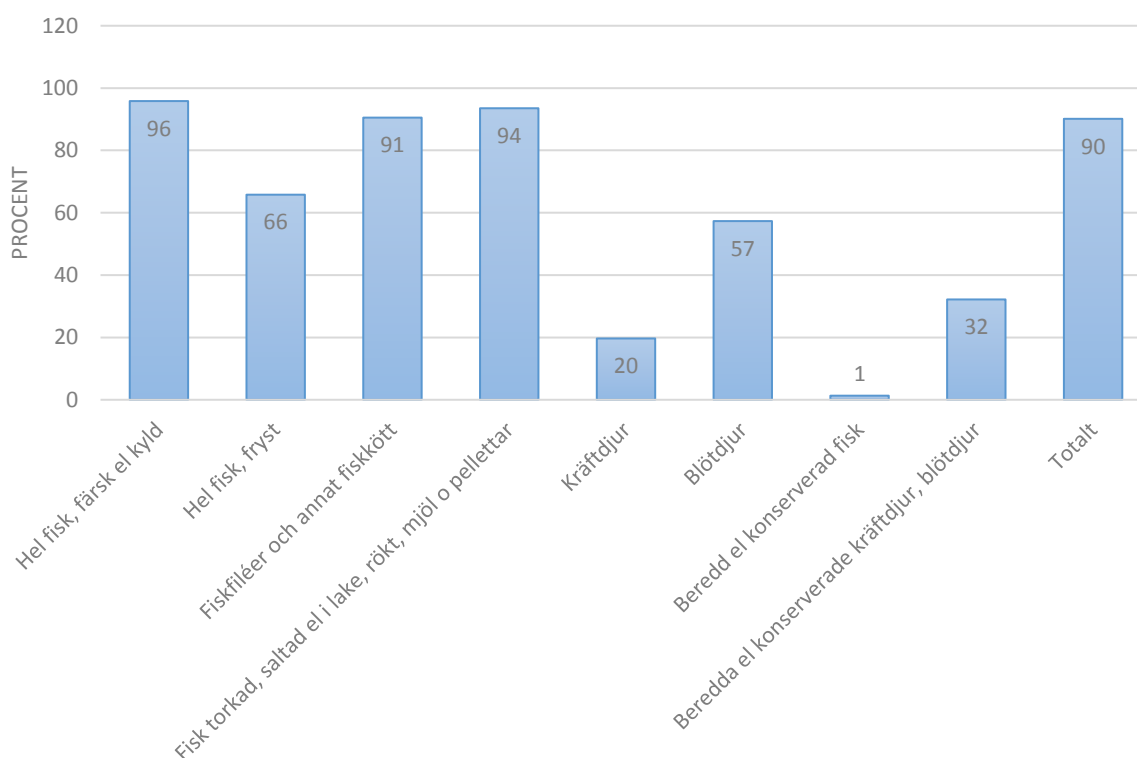

Figur 3: Svensk export av fisk, kräft- och blötdjur (inklusive beredda produkter), miljarder kr

Not: Det mörkblå fältet inkluderar export av varor som utländska företag köpt och förtullat in i Sverige för vidareexport till andra länder. Det ljusblå fältet inkluderar export av varor som tillverkats i Sverige och varor som förtullats in i Sverige av svenska företag för vidareexport till andra länder.

Källa: Statistiska centralbyrån, egen bearbetning

Hur stor andel av exporten som är kvasi-transiteringar (dvs. att ett utländskt företag köpt och förtullat varan i Sverige för vidare export till ett annat land) varierar mellan olika grupper av fiskeriprodukter. Högst andel kvasi-transiteringar har färsk och kyld fisk följt av torkad, saltad eller rökt fisk samt fiskfiléer och annat fiskkött. Beträffande skaldjur och beredda produkter är andelen betydligt lägre vilket framgår av figur 4.

Figur 4: Kvasi-transiteringarnas andel av exportvärdet 2012-2015, procent

Källa: Statistiska centralbyrån, egen bearbetning

Exporten av produkter som tillverkats av svensk fiskberedningsindustri minskar

När vi studerar handelsstatistiken ser det ut som om Sverige är en stor exportör av fisk och skaldjur, och att denna export ökat kraftigt i värde de senaste åren. När statistiken studeras närmare och hänsyn tas till kvasi-transitering⁴ framkommer dock en annan bild, även om handelsutvecklingen för enskilda företag kan vara positiv.

Under 2015 exporterade Sverige fisk, kräft- och blötdjur inkl. beredda produkter till ett värde av 31 miljarder kronor. Enligt uppgifter från SCB har vi fått reda på att 28 miljarder av de 31 miljarderna kan härledas till kvasi-transiteringar. Resterande 3 miljarder utgörs av både re-export⁵ och export av fisk, kräft- och blötdjur inkl. beredda produkter som tillverkats i Sverige. Tyvärr är det inte möjligt att särskilja re-exporten från den övriga exporten, men om exporten av olika produktgrupper studeras kan det ge oss en indikation.

Figur 1 visar att exporten av färsk och kyld hel fisk uppgick till 1,2 av de totalt 3 miljarder kronorna 2015. En stor del av denna export utgörs av Atlantlax, som sannolikt reexporteras utan någon bearbetning alls i Sverige eftersom Sverige fungerar som ett transitland för norsk

⁴ Kvasi-transitering är när utländska företag förtullar in varor i Sverige och sedan vidareexporterar dem.

⁵ Reexport är när svenska företag förtullar in varor i Sverige och sedan vidareexporterar dem.

fisk sedan EU-medlemskapet 1995. Exporten av denna produktgrupp har nästan tredubblats mellan 2012 och 2015.

När det gäller övriga produktgrupper är det sannolikt att exporten (1,4 av de totalt 3 miljarder kronorna) av fiskfiléer, torkad och saltad fisk samt beredda produkter består av produkter som tillverkats i Sverige. Den totala exporten av torkad och saltad fisk samt beredda produkter minskade mellan 2012 och 2015. Exporten av fiskfiléer och annat fiskkött ökade dock med 63 procent men från en förhållandevis låg nivå.

Hur har vi gjort analysen?

I analysen använder vi offentlig statistik över handeln som publicerats av Statistiska Centralbyrån (SCB). Uppgifter om handel med länder utanför EU har hämtats från tulldokument medan uppgifter om handel med länder inom EU samlas in genom en urvalsundersökning som kallas Intrastat.

Noteras bör att den handelsstatistik som sammanställs med hjälp av uppgifterna från Intrastat inte täcker hela den faktiska handeln. Det beror dels på ett täckningsfel då alla företag som handlar med EU inte ingår i urvalet, dels på svarsbortfall. För att komma tillrätta med detta korregerar SCB de insamlade uppgifterna men inte då uppgifterna presenteras på en detaljerad nivå.

För att få en mer komplett bild av handeln ville vi, i den mån det var möjligt, särskilt studera och sortera ut den handel som utgörs av vidareexport. Vidareexport kan ske genom ett antal olika tullförfaranden exempelvis:

- Reexport - varan köps av ett svenskt företag och förtullas, men exporteras vidare till ett annat land.
- Transiteringar - varan transporteras genom ett land utan att förtullas eller beskattas.
- Kvasi-transiteringar - varan köps av ett utländskt företag och förtullas i Sverige, men exporteras vidare till ett annat land

Transiteringar ingår inte i handelsstatistiken, medan reexport och kvasi-transiteringar gör det. I och med att kvasi-transiteringar inte beskattas i Sverige är det möjligt att få fram uppgifter om dessa med hjälp av SCB, då de får en särskild procedurkod. Det går dock inte att följa varorna som får denna procedurkod och därmed går det inte att helt säkerställa att de lämnar landet, även om det är tänkt så⁶.

När det gäller re-export, dvs. att varan köps och förtullas i landet av ett svenskt företag för att därefter exporteras vidare, har vi ingen möjlighet att få fram statistik

I analysen har vi använt begreppet export både för utförsel till andra EU-länder och export till länder utanför EU.

Vissa svenska beredningsföretag importerar råvara, förädlar den för att därefter exportera den tillbaka till råvarans ursprungsland. Denna handel kan ske genom ett särskilt tullförfarande som kallas aktiv förädling. Den är inkluderad i den handelsstatistik som SCB publicerar och därmed i de uppgifter som vi redovisar i denna rapport. SCB publicerar ingen statistik som visar på omfattningen av aktiv förädling.

⁶ Enligt uppgifter från SCB, september 2013.

På tal om jordbruk och fiske publiceras på den här sidan på webbplatsen:

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/handel/politikochframtid/patalomjordbruk.4.6b0af7e81284865248a80002531.html>

Det finns en prenumeration kopplad till nyhetsbrevet.

Kontaktperson:

Annelie Rosell,

telefon: 036-15 51 29

e-post: annelie.rosell@jordbruksverket.se
